

CZEGLÉDY ÁKOS

Vissza a jövőbe

Back to the future

•

SZERZŐ:

CZEGLÉDY ÁKOS, volt polgármester, adyvendeghaz@gmail.com

AUTHOR:

ÁKOS CZEGLÉDY, former mayor, adyvendeghaz@gmail.com

MOTTO: „Műveljük kertjeinket!”
(Voltaire: *Candide*)

1924 novemberében Paloznakon a bíróválasztáson, a bíróvá választott Csete Sándor azonnal szabadulni akart a megbízatástól és felajánlotta a községnek, hogy egy tenyészkant ad, ha a megbízatását visszavonják és a bíróság alól felmentik. (Veres D. Csaba: Az évezredes Paloznak) Az eset azt sugallja, hogy még a Balaton parti, kedvező helyzetben lévő településeken sem sokat változott az önkormányzatiság helyzete az elmúlt száz évben.

30 év önkormányzati munka, ebből 26 év polgármesterség után úgy gondoltam, hogy az egyre szűkülő keretek között nem szeretném meghasonulva folytatni azt a munkát, amit 1998-ban még örömmel és nagy-nagy lelkesedéssel kezdtem és végeztem 2024 októberéig.

Paloznak kis falu, mindössze hatszáz lakjuk, de ez a szám (mint minden Balaton parti településen) nyáron és az őszi, tavaszi hétvégeken többszörösére nő. Ennek ellenére szinte mindenki ismer mindenkit, és a helyi kontra nyaraló, valamint az őslakosok és bébírók ellentét sem jellemző a falura. Az elmúlt 3 évtized sikeres falufejlesztését, önkormányzati eredményeit jól jelzi a számos külső elismerés: 1998-ban Hild János-díj, a 2007-ben majd 2011-ben, 2019-ben és 2023-ban is elnyert Falumegújítási díjak, a Virágos Magyarország verseny fődíja 2010-

ben és azóta számtalan különdíj elnyerése, a Veszprém megyei környezetszépítő versenyek kiváló minősítései és az Entente Florale európai verseny ezüst minősítése. Nem csak a külső szemlélő ismerte el az itteni munkánkat, hanem a falu lakói is választásról választásra, egyre többen szavaztak bizalmat nekem úgy, hogy más nem indult a polgármesteri tisztségért, és hiába mondogattam jó előre, nem hitték, hogy 59 évesen, 26 év után, sikeres polgármesterként abbahagyom. Mindenki az okot firtatta, ami pedig igen egyszerű és egyetlen szóban megfogalmazható: SZABADSÁG – a szó sokféle értelmében.

Én alapvetően XIX. századi ember szerettem volna lenni (lám még mindig római számokkal írom a századot), a szakdolgozatom is a Monarchia koráról szól anno. Nincs facebook, tiktok és egyéb oldalam – szóval a XXI. század kütyüi, közösségi médiája, gyorsasága nem izgat. Vezetőként, „politikusként” azonban – még ha oly kicsiny helyi politikus is az ember –, nem vonhatja ki magát a social media használata alól, mert a közösség igényli, az érdekérvényesítés, a település megjelenítése pedig megköveteli alkalmazásukat. Azonban nem csak ezt értem kényszerűség alatt a mai önkormányzati világban.

Érdemes visszatekinteni, hogyan is kezdődött Paloznakon az önkormányzatiság, és hogyan alakult át egy kistelepülésen az elmúlt évtizedekben a belső és főleg külső hatások, az alkalmazkodási kényszerek, a pénzügyi lehetőségek és a szakmai kihívások hatására.

Az önálló Polgármesteri Hivatal 1991 januárjában jött létre a Községi Közös Tanácsból (Csopak) kiválással. Nagy remények, álmok és lelkesedés időszaka volt ez minden tekintetben, azonban a realitások és a személyes (vagy személyeskedő) ellentétek miatt, fél éven belül lemondott a képviselő-testület fele. Én ekkoriban kerültem Paloznakra, és magyartanárként a helyi újság szerkesztőjeként kapcsolódtam a közéletbe. A rendszerváltás nehézségei ellenére a nagy lehetőségek korszaka volt ez, hiszen az önkormányzati törvényt a demokratizmus, a decentralizáció és az önkormányzatok önállósága szellemében alkották meg. Később persze kiderültek ennek a hátulütői, és a különböző kormányok már pénzügyi ösztönzőkkel terelgették az általuk helyesnek vélt útra a településeket, de még sokáig fennmaradt a decentralizált és szuverén önkormányzatiság elve, amit az önkormányzatok szabadságának nevezhetünk.

Lassan megkopott ez az elv, nem csak a pénz csökkent, hanem a hatáskörök is kezdtek átalakulni. Egyre kiszolgáltatottabbak lettek a települések a nagypolitikának, és egyben veszítettek önállóságukból. Persze egy kistelepülésnek mindig igazodnia kell, de nem mindegy, hogy ezt önszántából teszi, tárgyalásokkal, a kölcsönös előnyök érdekében, pénzügyi ösztönzők alapján, vagy a törvény erejével kényszerítik ki. Sajnos az új Ötv. a feladatfinanszírozás, a megyei önkormányzatok leépülése és feladataiknak a kormányhivatalokhoz integrálása ez utóbbit hozta. Az Unió által megnyílt források és pályázati rendszer nagy lehetőségeket adott, ugyanakkor egyféle kényszerpályára állította a településeket. Sokszor nem azt néztük, mire lenne legnagyobb szükség, mi lenne a fontossági sorrend, hanem a kiírt pályázatok függvényében fejlesztettünk, és az önerő elvitte azokat a forrásokat, amiket a valóban szükséges fejlesztésekre lehetett volna fordítani. A négy, most már öt éves ciklusok alatt eredményt kellett felmutatni, nem igazán lehetett hosszútávú stratégiával, 10-20 éves távlatokkal választást nyerni helyben, ahol az azonnali eredmény számított. Hiába a tapasztalat és a rutin, egyre meredekebbé vált a pálya, és gyorsabban kellett teljesíteni. Sokakra ez ösztönzően hatott, és én is beszálltam a darálóba, de a pálya ki van jelölve és hiányzik a szabadság: az, hogy mi találjuk ki az utat, a célt és az eszközöket, saját életünkhöz (az itt

lakókhöz) igazodva. Ne az átlaghoz, vagy felsőbb akarathoz kelljen viszonyulni. Felülről ez úgy látszik, hogy az átlag 25 fok, így minden rendben. A valóság ellenben az, hogy az egyik helyen mínusz 15 fok van, a másikon plusz 40, az egyik helyen fűteni, a másikon hűteni kellene, de ez az összképen nem látszik. Ezért lenne jobb a döntéseket helyben meghozni. Úgy gondolom, hogy ez a helyben meghozandó döntések szabadsága sérül folyamatosan.

Paloznak egy sikeres falu. Sikerült úgy fejlődni, hogy közben megőriztük az értékeinket, nem adtuk el magunk a befektetőknek, megtartottuk a helyi közösséget. Számtalan díjat, elismerést kaptunk, mégsem ezekkel, hanem egy tilalommal kerültünk a figyelem középpontjába. Végtelenül elszomorít, hogy egy tiltás híresebbé tesz, mint a kiváló eredmények. Azért kellett tiltanunk, mert az emberek nem tisztelték mások szabadságát, csak a sajátjukat látták. „A szabadság addig tart, míg nem korlátozza mások szabadságát.” Mostanában mintha csak a befektetés és a tőke szabadsága lenne ismert. Az, hogy ez korlátozza és megváltoztatja a már itt lakók életét, egyre kevesebbeket érdekel. Sajnos a Balaton mai állapota jól példázza ezt: gyerekkoromban szabadon le tudtunk menni a partra horgászni, fürödni, vagy bejártuk a hegyet keresztül-kasul cseresznyéért, szőlőért, meg a kaland kedvéért. Ma a parton luxuskikötők, lakóparkok, a hegyben kerítések és „Magánút – átjárni tilos!” táblák jelzik a szabadságunk határát. Persze a befektetők és magánutak ellen is lehet szabadságharcot vívni – Petőfi is írt a vén zászlótartóról –, de én már jobban hajlok a deáki gondolatok felé, így inkább Jókait olvasok és bakeliteket hallgatok.

26 év sikeres és elismert polgármesteri munka után szabad akaratomból hagytam ott az önkormányzatiságot, szerintem éppen idejében, amit talán jól mutat, hogy mindenki azt kérdezte: miért?, és nem hallottam még senkitől a „mikor”-t, amit azért néhány kollégától már megkérdeztek. Sokak számára érthetetlen, hogy egy ciklussal a nyugdíj előtt valaki, akit szinte biztosan újraválasztottak volna, miért nem folytatja a polgármesteri pályát, pedig ez az igazi szabadság: a döntés szabadsága. Nem a választók döntése, a betegségek, az idő, vagy a nyugdíjba vonulás kényszere, hanem az én szabadságom.

Papp György: Idős hölgy